

COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS
COMMISSAIRE AUX DROITS DE L'HOMME

12 март 2009 г.

CommDH(2009)4
Оригинал: Английски

СТАНОВИЩЕ НА КОМИСАРЯ ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ОТНОСНО НЕЗАВИСИМОТО И ЕФЕКТИВНО РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЖАЛБИ СРЕЩУ ПОЛИЦИЯТА

Съдържание

1. Увод	4
2. Определения.....	4
3. Осъществяване на полицейска дейност: общи принципи	6
4. Цел и характер на системата за жалби срещу полицията	7
5. Независим орган за разглеждане на жалби срещу полицията	8
6. Функциониране на системата за жалби срещу полицията	10
6.1 Прозрачност и достъпност	10
6.2 Уведомление, регистриране и разпределяне.....	11
6.3 Процедура по медиация	12
6.4. Процедура по разследване	13
6.5 . Разрешаване и преразглеждане.....	16
За справка:	18

Благодарности

Комисарят изказва благодарност на д-р Греъм Смит, външен консултант, за неговото съдействие при подготвянето на настоящото становище.

Резюме

Независимата и ефективна система за жалби срещу полицията е от основно значение за функционирането на демократична и отговорна полицейска служба.

Независимото и ефективно разглеждане на жалбите повишава общественото доверие в полицията и гарантира, че всички нарушения или малтретирания ще бъдат наказвани.

Системата за жалби трябва да осигурява подходящо и пропорционално разглеждане на широк кръг от твърдения срещу действията на полицията в съответствие със степента на сериозност на твърденията на жалбоподателите и последиците за служителя, срещу когото е подадена жалба.

Системата за жалби срещу полицията трябва да бъде разбираема, открита и достъпна, и да отчита и схваща по позитивен начин въпросите на социалния пол, расата, етническия произход, религията, убежденията, сексуалната ориентация, идентичността, основана на пола, уврежданията и възрастта. Тя трябва да бъде ефективна и подкрепена с подходящи ресурси, така че да допринася за възприемането на подход, основан на грижа за хората, при осъществяване на полицейска дейност.

Европейският съд по правата на човека разработи пет принципа за ефективно разследване на такива жалби срещу полицията, които се основават на член 2 или член 3 от Европейската конвенция за правата на човека:

- **Независимост:** необходимо е да няма институционални или йерархични връзки между разследващите лица и служителя, срещу когото е подадена жалба, и трябва да съществува независимост на практика;
- **Адекватност:** разследването трябва да може да събере доказателства, за да определи дали поведението на полицейския служител, срещу когото е подадено оплакване, е било незаконно, както и за да определи и санкционира отговорните лица;
- **Оперативност:** разследването трябва да се води бързо и експедитивно, за да се запази доверието във върховенството на закона;
- **Обществен надзор:** процедурите и вземането на решения трябва да бъдат открити и прозрачни, за да се осигури отчетност; и
- **Участие на пострадалия:** жалбоподателят трябва да бъде ангажиран в процеса по жалбата с оглед защита на неговите или нейните законни интереси.

Тези пет принципа трябва да се спазват при разследването на настъпила смърт или тежка телесна повреда по време на предварителния арест или в резултат на действия на полицията. Те също така предоставят полезна рамка за разследване на всички жалби. Функционирането на независим орган за разглеждане на жалби срещу полицията, който да работи в партньорство с полицията, създава добри практики.

Независимият орган за разглеждане на жалби срещу полицията трябва да осъществява надзор над системата за жалби срещу полицията и заедно с полицията да отговаря за:

- прозрачност и контрол над системата;
- процедури за уведомяване, регистриране и разпределяне на жалбите;
- медиация по жалби, които не се разследват;
- разследване на жалби; и
- разрешаване и преразглеждане на жалби.

Перспективата за откриване на наказателно или дисциплинарно производство срещу полицейски служител, за когото има установени нарушения, е важна защита срещу безнаказаност и е от основно значение за общественото доверие в системата за жалби срещу полицията. Прокуратурата, полицията и независимият орган за разглеждане на жалби срещу полицията трябва да представят мотиви за своите решения във връзка с наказателни и дисциплинарни производства, които са им възложени.

1. Увод

1. През последните години Европейският съд по правата на човека, Комитетът за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото или унижително отношение или наказание (КПИ) и Комисарят по правата на човека установиха наличието на проблеми във връзка с начина на разглеждане на жалбите срещу полицията. Съдебната практика на Европейския съд по правата на човека във връзка с нарушенията от страна на полицията и липсата на ефективни разследвания и средства за защита се развива бързо. След посещения в различни държави членки КПИ счете за необходимо да представи препоръки относно борбата с безнаказаността на полицията във връзка с малтретиране и нарушения. По аналогичен начин Комисарят съобщи за твърдения за нарушения и безнаказаност на полицията, и направи препоръки в подкрепа на независими механизми за жалби срещу полицията в някои държави членки.
2. За по-добро разбиране на проблемите с жалбите срещу полицията през май 2008 г. Комисарят организира два семинара на тема независимост и ефективност на механизмите за разглеждане на жалби, както и относно начините, по които националните правозащитни структури разглеждат жалбите срещу полицията.¹
3. В съответствие с мандата на Комисаря по правата на човека да насърчава осведомеността, ефективното спазване и пълноценното упражняване на правата на човека в държавите-членки на Съвета на Европа, както и да предоставя съвети и информация относно защитата на правата на човека (членове 3 и 8 от Резолюция (99) 50 на Комитета на министрите), Комисарят публикува настоящото становище относно независимото и ефективно разглеждане на жалби срещу полицията.

2. Определения

В настоящото становище се използват следните определения:

4. **Полиция** означава традиционни полицейски сили или служби, както и други публично оправомощени и/или контролирани служби, на които държавата е възложила отговорност за осъществяване на полицейска дейност при пълно спазване на върховенството на закона. Независимо че частни институции, като например частна охранителна фирма, също могат да осъществяват полицейска дейност, настоящото становище не е предназначено да се прилага за такива организации.
5. **Полицейска дейност** означава отговорностите и задълженията на полицията за защита на обществеността, включително:
 - опазване на спокойствието;
 - осигуряване на прилагането на закона;
 - предотвратяване и откриване на престъпления;
 - защита на правата на човека.Тези дейности следва да се извършват в съответствие с принципите на справедливост, равенство и зачитане на правата на човека.
6. **Жалба** означава оплакване по повод на полицейска дейност или поведение на полицейски служител, подадено до съответния орган, който може да бъде засегнатата полицейска служба или независим орган за разглеждане на жалби срещу полицията.

¹ Семинар за експерти „Механизми за разглеждане на жалби срещу полицията: осигуряване на независимост и ефективност“, Страсбург, 26-27 май 2008 г., и семинар „Жалби срещу полицията — разглеждането им от национални структури за защита на правата на човека“, Санкт-Петербург, 20-21 май 2008 г. Вторият семинар беше организиран в рамките на съвместната програма на Европейския съюз и Съвета на Европа „Създаване на активна мрежа от независими извънсъдебни правозащитни структури“, известна като „Проект Peer-to-Peer“.

Настоящото становище се отнася основно до жалби във връзка с поведението на полицейски служители. Жалби във връзка със стандарти на полицейската дейност, служебни инструкции или политика на полицейската служба в настоящото становище се означават като „жалби във връзка със службата“, за да се разграничават от жалбите във връзка с поведение. За да се подчертае важното значение, което се отрежда на жалбите във връзка със службата, по-специално с оглед на очакването, че всички жалби ще бъдат приемани сериозно и разглеждани по подходящ начин, както и за да се извлекат необходимите поуки от тях, жалбите във връзка със службата ще се засягат в настоящото становище, когато това е свързано със запазването на общественото доверие в системата за жалби срещу полицията.

7. Когато бъдат засегнати член 2 от ЕКПЧ относно правото на живот или член 3 относно забраната за изтезания и жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание, съгласно съдебната практика на Европейския съд по правата на човека се провежда разследване, дори и да не е била подадена жалба срещу полицията. В настоящото становище сериозни инциденти от този вид ще бъдат означавани като жалба, която трябва да бъде разследвана в съответствие с петте принципа на ЕКПЧ за ефективно разследване на жалби срещу полицията.
8. **Петте принципа на ЕСПЧ за ефективно разследване на жалби срещу полицията** - независимост, адекватност, оперативност, обществен надзор и участие на пострадалия - се отнасят до изискванията, разработени в съдебната практика на Европейския съд по правата на човека по отношение на разследването на сериозни инциденти с участие на полицията, които засягат член 2 или член 3 от ЕКПЧ (вж. точка 30 по-долу).
9. **Жалбоподател** е лицето, подало жалба срещу полицията, или лице, което не е подало жалба, но е пострадало или, в случай на смърт, лицето, което е загубило близък човек в сериозен инцидент, след който полицията или независимият орган за разглеждане на жалби срещу полицията са провели разследване така, все едно е била подадена жалба.
10. **Независим орган за разглеждане на жалби срещу полицията (НОРЖП)** означава публична организация, на която е възложено да разглежда жалби срещу полицията и която не е свързана с полицията и представлява отделна структура спрямо нея.
11. **Система за жалби срещу полицията** означава оперативна рамка за разглеждане на жалби срещу полицията на всички етапи от процеса по жалбите:
 1. прозрачност и достъпност на системата: насърчаване на осведомеността на обществеността и облекчаване на условията за подаване на жалба;
 2. уведомление, регистриране и разпределяне: по какъв начин жалбите се приемат, регистрират и как се определя подходящата процедура за разглеждане на различни типове жалби;
 3. процедура по медиация: по какъв начин се разглеждат жалбите, които не се разследват;
 4. процедура по разследване: по какъв начин се разглеждат жалбите, които се разследват;
 5. разрешаване: отнася се до изхода от жалба като резултат от разследването; и
 6. процедури за преразглеждане: отнасят се до правото на жалбоподателя да оспори начина, по който е била разглеждана неговата жалба, или на изхода от нея.
12. **Разглеждане на жалба** означава преминаване на жалбата през всички административни извънсъдебни процедури, което приключва с препоръка към орган за наказателно преследване или полицейска служба. Настоящото становище не се прилага към провеждането на съдебното заседание или установяването на факти във връзка с наказателни или дисциплинарни производства срещу полицейски служител, които могат да бъдат осъществени в резултат на жалба.

3. Осъществяване на полицейска дейност: общи принципи

13. Съществува широк международен консенсус по отношение на управлението на полицията и осъществяването на полицейска дейност².
14. Редица фактори допринасят за положението на полицията като авторитетна и уважавана публична институция:
 - оказване на ключови обществени услуги;
 - висока честота на взаимодействие с обществеността;
 - интензивни информационни кампании по превенция на престъпления, обществена безопасност и наказателни разследвания, както и призови за публична подкрепа и съдействие;
 - мрежа от полицейски служби/ помещения по места; както и
 - поддържане на тесни връзки с местните общности.
15. В интерес на независимото, безпристрастно и ефективно осъществяване на полицейска дейност и за защита срещу политическа намеса, на полицията е предоставена голяма свобода на действие при изпълнение на нейните задължения.
16. За да може полицията да изпълнява задълженията си, законът ѝ предоставя правомощия за принудителни мерки, и когато упражнява законно правомощията си, тя може да използва сила в разумни рамки.
17. Тъй като през последните десетилетия обществото е станало по-сложно, а научното и техническо знание е напреднало, специалните правомощия на полицията за целите на изпълнение на нейните задължения и възможността ѝ да се намесва в живота на хората и да засяга личните права на човека, се увеличиха.
18. Спазването на върховенството на закона важи за полицията по същия начин, както и за всеки член на обществото. Не бива да се допускат опити от страна на служители на полицията да прикриват, оправдават или обосновават незаконно упражняване на правомощия за принудителни мерки или мерки, нарушаващи неприкосновеността, като се позовават на законните си правомощия да прибегват към такива мерки. Етичните кодекси на полицията и спазването на професионални стандарти са предназначени да осигурят най-високо качество при осъществяване на полицейска дейност. Полицията не може да бъде безнаказана в случаи на малтретиране или нарушения.
19. Заедно с увеличените правомощия на полицията се увеличиха и очакванията, че полицейската дейност ще се съобразява с принципите на демокрация, отчетност и зачитане на правата на човека; по-специално, както е записано в Преамбюла на *Кодекса на ООН за поведение на служителите на правоохранителни органи*, „всеки правоохранителен орган трябва да бъде представителен, отговорен и подотчетен пред общността като цяло“.
20. Съществува мрежа от административни, политически, правни и данъчни регулаторни механизми, която функционира за обезпечаване на демократична, отговорна и зачитаща правата на човека полицейска дейност. Справедливата и ефективна система за жалби срещу полицията е съществен елемент на такава регулаторна мрежа, и през последните години в редица правни системи по света бяха създадени със законов акт независими

² Вж. например Съвет на Европа, *Европейски кодекс по полицейска етика*; Комитет за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото или унижително отношение или наказание (КПИ) към Съвета на Европа, *Стандарти на КПИ*, глава IX: Борба с безнаказаността; Организация на обединените нации, *Кодекс за поведение на служителите на правоохранителни органи*; Съвместна неформална работна група на Съвета на Европа за полицията и правата на човека, *Полицейската дейност в демократичното общество : Вашата полицейска служба защитава ли правата на човека?*; Организация за сигурност и сътрудничество в Европа, *Ръководство по демократично осъществяване на полицейска дейност*; Международни полицейски сили на ООН, *Насоки на Комисаря за демократична полицейска дейност във Федерация Босна и Херцеговина* [Commissioner's Guidance for Democratic Policing in the Federation of Bosnia-Herzegovina].

органи за разглеждане на жалби срещу полицията (НОРЖП), които да упражняват надзор над управлението на процесите по разглеждане на жалбите.

4. Цел и характер на системата за жалби срещу полицията

21. Дейността на полицията е тясно свързана със спорове между отделни лица и групи хора, и тяхното разрешаване. Поради това в полицейската практика са възможни грешки и недоразумения. Полицейска практика, основана на обратна връзка и която свидетелства за готовност за своевременно разглеждане на оплакванията и признаване на грешките, както и за извличане на поуки от жалбите, увеличава ефективността на полицията, както и общественото доверие в нея. Отговорната и подотчетна полицейска служба, която открито се стреми да взема под внимание безпокойствата на обществеността, ще може също така да си осигури по-добро обществено доверие в своята способност и ангажираност да предотвратява престъпления и злоупотреби с правомощия, извършвани от служителите на полицията.
22. Основните цели на системата за жалби срещу полицията са следните:
 - да разглежда оплакванията на жалбоподателите;
 - да открива случаи на полицейски нарушения и когато има основания за това, да предоставя доказателства за целите на:
 - i. наказателни производства,
 - ii. дисциплинарни производства, или
 - iii. други управленски мерки;
 - да предоставя на полицията обратна информация от членове на обществото, които имат пряк опит по отношение на полицейската практика;
 - да улеснява достъпа до правото на ефективно средство за правна защита при нарушение на право по ЕКПЧ, както се изисква съгласно член 13 от ЕКПЧ;
 - да предотвратява малтретиране и нарушения от страна на полицията;
 - в сътрудничество с полицията и с други регулаторни органи, да разработва, следи и прилага стандарти за полицейска дейност; и
 - да извлича поуки по отношение на политиката и практиката на полицията.
23. Всички жалби, включително жалбите във връзка със службата, дават възможност на полицейските служби да извличат преки поуки от общуването с представители на обществеността и по този начин служат като важни показатели за отговорност и отчетност на полицията пред общността.
24. За ефективно предотвратяване на малтретиране и нарушения от страна на полицията всички оплаквания срещу полицията, включително жалбите във връзка със службата, трябва да бъдат разглеждани по подходящ начин. Жалбите и начините, по които те се разглеждат, трябва да бъдат разграничавани според степента на сериозност на твърдяното нарушение и потенциалните последици за служителите, срещу които са подадени.
25. Системата за жалби срещу полицията трябва да функционира като допълнение към наказателните, публични и частни правни средства за защита срещу полицейски нарушения, а не като алтернатива на тези средства.
26. Съществуват четири основни вида жалби срещу поведението на полицейски служители, които засягат твърдения за:
 - нарушения, вследствие на които възниква наказателна отговорност;
 - нарушаване на основно право на човека или основна свобода;
 - нарушения, вследствие на които възниква дисциплинарна отговорност; и
 - лоша или неадекватна работа на полицията.
27. Процедурите за разглеждане на по-малко сериозни жалби не бива да бъдат толкова бюрократични, че да разубеждават потенциалните жалбоподатели да подават жалби. Ако в резултат от жалба бъдат образувани наказателни или дисциплинарни

производства, е необходимо да се осигурят достатъчно гаранции за защита на правата на полицейския служител, срещу когото е подадена жалба.

28. Системата за жалби срещу полицията трябва да бъде разбираема, открита и достъпна, и да отчита и схваща по позитивен начин въпросите на социалния пол, расата, етническия произход, религията, убежденията, сексуалната ориентация, идентичността, основана на пола, уврежданията и възрастта. Тя трябва да бъде ефективна и обезпечена с подходящи ресурси, така че да допринесе за развиването на подход, основан на грижа за хората, при осъществяване на полицейска дейност.

5. Независим орган за разглеждане на жалби срещу полицията

29. Независимата и ефективна система за жалби е от основно значение за създаване и запазване на общественото доверие в полицията и осигурява основополагаща защита срещу малтретиране и нарушения. Независимият орган за разглеждане на жалби срещу полицията (НОРЖП) трябва да бъде ключова част от такава система.
30. В съдебната практика на Европейския съд по правата на човека бяха разработени пет принципа за ефективно разследване на жалби срещу полицията въз основа на членове 2 и 3 от ЕКПЧ:
1. **Независимост:** не бива да има институционални или йерархични връзки между разследващите лица и служителя, срещу когото е подадена жалба, и трябва да съществува независимост на практика³;
 2. **Адекватност:** разследването трябва да има възможност да събере доказателства, за да определи дали поведението на полицейския служител, срещу когото е подадено оплакване, е било незаконно, както и за да открие и санкционира отговорните лица⁴;
 3. **Оперативност:** разследването трябва да се води бързо и експедитивно, за да се запази доверието във върховенството на закона⁵;
 4. **Обществен надзор:** процедурите и вземането на решения трябва да бъдат открити и прозрачни, за да се осигури отчетност⁶; и
 5. **Участие на пострадалия:** жалбоподателят трябва да бъде ангажиран в процеса по жалбата с оглед защита на неговите или нейните законни интереси⁷.
31. Членове 2 и 3 от ЕКПЧ са основополагащи разпоредби, които утвърждават основни ценности на демократичните общества, съставляващи Съвета на Европа⁸. Петте принципа на ЕСПЧ за ефективно разследване на жалби срещу полицията преследват две основни цели. От една страна, те са разработени, за да гарантират на лицата ефективно средство за правна защита при твърдение за нарушение на член 2 или член 3 от ЕКПЧ⁹. От друга страна, принципите са предназначени да осигуряват защита срещу нарушения на тези основни права чрез предоставяне на ефективна рамка за разследвания, която да дава възможност за подвеждане на нарушителите под отговорност¹⁰.

³ Вж. например *дело Ramsahai с/у Нидерландия* (Жалба № 52391/99), Решение от 15 май 2007 г.; *дело Vati с/у Турция* (Жалби № 33097/96 и 57834/00), Решение от 3 юни 2004 г.

⁴ Вж. например *дело Начова с/у България* (Жалба № 43577/98 и 43579/98), Решение от 6 юли 2005 г.; *дело Aksoy с/у Турция* (100/1995/606/694), Решение от 18 декември 1996 г.

⁵ Вж. например *дело Isaeva с/у Русия* (Жалби № 5794/00, 57948/00 и 57949/00), Решение от 24 февруари 2005 г.; *дело Aydin с/у Турция* (57/1996/676/866), Решение от 25 септември 1997 г.

⁶ Вж. например *дело Огнянова с/у България* (Жалба № 46317/99), Решение от 23 февруари 2006 г.; *дело Chitayev с/у Русия* (Жалба № 59334/00), Решение от 18 януари 2007 г.

⁷ Вж. например *дело McKerr с/у Обединеното кралство* (Жалба № 28883/95), Решение от 4 май 2001 г.

⁸ Вж. например *дело McCall с/у Обединеното кралство* (17/1994/464/545), Решение от 20 февруари 1995 г.; *дело Selmouni с/у Франция* (Жалба № 25803/94), Решение от 28 юли 1999 г.

⁹ Вж. например *дело Salman с/у Турция* (Жалба № 21986/93), Решение от 27 юни 2000 г., § 123.

¹⁰ Вж. например *дело Начова с/у България* (Жалби № 43577/98 и 43579/98), Решение от 6 юли 2005 г., § 110.

32. Минималното изискване е държавата членка да вземе необходимите мерки за зачитане на петте принципа, когато са засегнати членове 2 и 3 от ЕКПЧ. За напредък по тази цел КПИ изрично насърчи създаването на пълноценен независим орган за разследване¹¹.
33. В по-общ смисъл петте принципа представляват и полезни насоки за разглеждането на всички жалби. Съществуването на независим орган за разглеждане на жалби срещу полицията (НОРЖП) с всеобхватни отговорности за надзор над цялата система за жалби срещу полицията ще укрепи принципа на независимост. В настоящото становище се предлагат редица практики в подкрепа на система за жалби срещу полицията, която зачита правата на човека и която ще осигурява подходящи и пропорционални отговори на всички жалби.
34. Първичното законодателство трябва да предвижда дейността на НОРЖП да бъде с обща отговорност за надзор над системата за жалби срещу полицията и изрична отговорност за провеждане на разследвания по жалби във връзка с членове 2 и 3, в съответствие с принципа за независимост на ЕСПЧ. Ще са необходими разпоредби, под формата например на вторично законодателство, подзаконовни актове, уставни принципи и протоколи, за да могат полицията и НОРЖП да работят заедно в партньорство и да се осигури справедливо, независимо и ефективно разглеждане на всички жалби.
35. Организационната структура на НОРЖП, създадени в редица европейски юрисдикции през последните години, придоби формата на специализирани омбудсмански институции или, например, на постоянни структури под формата на комисии. Назначаването на полицейски омбудсман или на комисия по жалби срещу полицията, включваща редица членове, чиито дейности се координират от председател, могат да доведат до установяването на справедлива, независима и ефективна система за жалби. *Принципите на Организацията на обединените нации, отнасящи се до статута и функционирането на националните институции за защита и насърчаване на правата на човека* (Парижки принципи), също са актуални за преценката на независимостта и функционирането на НОРЖП. Разбира се, конституционните положения и полицейските системи, както и преобладаващите във всяка държава членка исторически, политически и културни влияния ще играят основополагаща роля за определяне на организационните структури на НОРЖП.
36. НОРЖП трябва да работят по прозрачен и отговорен начин. Всеки полицейски омбудсман или член на комисията по жалби срещу полицията следва да се назначава от и да се отчита на законодателно събрание или комитет от избрани представители, които нямат преки отговорности за осъществяване на полицейска дейност¹².
37. Необходимо е НОРЖП да разполага с достатъчно обществени средства, за да може да изпълнява своите разследващи и надзорни функции. Разследващите служители от НОРЖП трябва да имат достъп до пълния спектър на полицейски правомощия, за да могат да провеждат справедливи, независими и ефективни разследвания.
38. НОРЖП трябва да бъде представителен орган на населението в неговото многообразие и да провежда консултации с всички заинтересовани страни имащи връзка със системата за жалби срещу полицията. Такива са жалбоподателите и техните представители, полицейски служби и представителни асоциации на сътрудниците, централни и местни правителствени структурни единици с полицейски отговорности, прокурори, местни и неправителствени организации, изявяващи интерес към работата на полицията.
39. НОРЖП трябва да зачита оперативната независимост на полицията и да подкрепя директора на полицията в качеството му на дисциплинарен орган за полицейската служба. Необходимо е да има ясно разделение на отговорностите между НОРЖП и полицията при пълно сътрудничество от страна на полицията, което ще спомогне за поддържане на високи стандарти на поведение и подобряване на полицейската работа.

¹¹ Стандарти на КПИ, глава IX, § 38.

¹² Вж. например дело *Кхан с/у Обединеното кралство* (Жалба № 35394/97), Решение от 27 юни 2000 г., § 46.

40. НОРЖП следва да отговаря за разследване на жалби, които:

- засягат член 2 или член 3 от ЕКПЧ; или
- засягат въпрос, предполагащ наказателна или дисциплинарна отговорност.

В допълнение, полицията може доброволно да предава жалби в НОРЖП; членът на правителството, отговарящ за полицейската дейност, може да изиска от НОРЖП да проведе разследване по свързан с полицията въпрос, ако се прецени, че това е от обществен интерес; или още, НОРЖП може да прикани към разследване на всеки свързан с полицията въпрос, когато прецени, че това е от обществен интерес¹³.

41. Полицията следва да отговаря за разследване на жалби:

- които не засягат член 2 или член 3 от ЕКПЧ;
- които не засягат въпрос, предполагащ наказателна или дисциплинарна отговорност; или
- при които НОРЖП възлага отговорността за разглеждането на жалбата на полицията.

6. Функциониране на системата за жалби срещу полицията

6.1 Прозрачност и достъпност

42. Полицията и НОРЖП трябва да носят съвместна отговорност за прозрачността и достъпността на системата за жалби срещу полицията. Благодарение на голямата си роля и честите си взаимодействия с обществеността полицията е в идеална позиция да насърчава обществената осведоменост за системата за жалби срещу полицията, функционираща под надзора на НОРЖП.

43. Ето някои примери за добри практики:

- включване на информацията относно жалбите в полицейски рекламни материали;
- поставяне на видно място на информацията за жалбите във всички помещения на полицията, особено в местата за предварителен арест;
- всички задържани в полицията лица да бъдат информирани в писмен вид как могат да подадат жалба след освобождаването си;
- дежурните полицейски служители да носят в себе си „информационни листовки за подаването на жалби“, които могат да се дават на лицата, изразяващи недоволство от полицията;
- обявяване на информацията относно подаването на жалби срещу полицията в обществени помещения, контролирани от органите на наказателното правораздаване, включително в прокуратурата, службите по пробация, местата за лишаване от свобода и съдилищата; и
- обявяване на информацията относно подаването на жалби срещу полицията в обществени помещения, които не спадат към системата на наказателното правораздаване, включително в общностни, консултативни и социални организации.

44. При изпълнението на задълженията си полицейските служители влизат в чести контакти с хора от различни среди и положението на потенциалния жалбоподател може да окаже въздействие върху неговата увереност, необходима за подаване на жалба в системата. Достъпът до системата трябва да се осъществява чрез полицията или чрез НОРЖП. Необходимо е да се предвидят редица методи за улесняване на достъпа на уверените в себе си жалбоподатели, които са напълно осведомени за правото си да подават жалби и желаят незабавно и пряко да влязат в контакт с полицията. Жалбоподателите, които не са достатъчно уверени в себе си и биха предпочели да поискат съвет, без да влизат в преки взаимоотношения с полицията, също трябва да разполагат с цялостен и пълен достъп до системата за жалби срещу полицията.

¹³ Вж. например *дело Асар с/у Турция* (Жалба № 26307/95), Решение от 8 април 2004 г., § 221.

45. Жалбоподателите трябва да могат да посочват законен представител, пълномощник или трета страна по техен избор, които да действат от тяхно име във всяко отношение по тяхната жалба. За защита на своите законни интереси жалбоподателите трябва да имат достъп до финансово подпомагане за правна помощ и за процесуално представителство.
46. Достъпът на жалбоподателя или на посочен от него представител до системата за жалби срещу полицията може да се осъществява по редица начини, като например:
- лично в помещенията на полицията в момента на възникване на събитието, залегнало в основата на жалбата, или на по-късен етап;
 - чрез обаждане по телефона до полицията или до НОРЖП;
 - чрез изпращане на факс до полицията или до НОРЖП;
 - чрез изпращане на писмо до полицията или до НОРЖП; или
 - като се свърже с полицията или с НОРЖП по електронен път, чрез имейл или през интернет.
47. Полицейските служители, които разглеждат общи запитвания от членове на обществото в приемната зона в помещенията на полицията или по телефона, трябва да преминат обучение и да могат да дават основни сведения по системата за жалби срещу полицията.

6.2 Уведомление, регистриране и разпределяне

48. Всички смъртни случаи и тежки наранявания, настъпили в по време на предварителния арест или във връзка с извършване на полицейска дейност, трябва да бъдат съобщени в най-кратки срокове на НОРЖП за регистриране¹⁴.
49. НОРЖП трябва да разполагат с правомощия незабавно да започват разследване на инцидент, свързан със смърт или сериозно нараняване, при липса на жалба или на съгласие на пострадалото лице или, в случай на смърт, на роднините¹⁵.
50. Към потенциалните жалбоподатели и техните назначени представители, които решат да подадат жалбата си лично или по телефона, трябва да се проявява уважение и постъпката им да се приветства от полицията и от НОРЖП като изпълняване на граждански дълг.
51. Уведомлението за жалба може да бъде до полицията или до НОРЖП.
52. Всички жалби се регистрират от НОРЖП. Всички внесени в полицията жалби се предават на НОРЖП за регистрация.
53. Твърденията за малтретиране или нарушения, направени пред съдебен служител, трябва да бъдат записвани и предавани в НОРЖП за регистриране¹⁶. Същото се прилага и когато на съдебен служител са предоставени достоверни доказателства.
54. Когато пред служител на наказателното правораздаване¹⁷ или пред медицинско лице са изказани твърдения за малтретиране или нарушения, или са предоставени достоверни доказателства, той или тя трябва да бъдат насърчавани да отнесат въпроса до НОРЖП за регистрирането му.
55. Полицията трябва да може да разглежда на основа уведомление, преди регистрацията им в НОРЖП, жалбите, които:
- спадат към категория, чието разглеждане е отговорност на полицията; и
 - жалбоподателят желае да бъдат разгледани от полицията без участието на НОРЖП.

¹⁴ Вж. например *дело Ramsahai с/у Нидерландия* (Жалба № 52391/99), Решение от 15 май 2007 г., § 339.

¹⁵ Вж. например *дело Ramsahai с/у Нидерландия* (Жалба № 52391/99), Решение от 15 май 2007 г., § 339.

¹⁶ Вж. например *Стандарти на КПИ*, глава IX, § 28.

¹⁷ Вж. например *Aksoy с/у Турция* (100/1995/606/694), Решение от 18 декември 1996 г., §§ 56 и 99.

56. НОРЖП трябва да отговаря за категоризиране на жалбите и определяне на процедурата за работа с тях. Ето някои примери за решения за разпределяне, взети при регистрирането на жалба:
- да не се предприемат по-нататъшни действия поради това, че жалбоподателят няма основание да подава жалба;
 - да не се предприемат по-нататъшни действия по указание на жалбоподателя;
 - определяне на жалбата като жалба във връзка със службата и препращане към съответния орган;
 - потвърждаване на решението на полицията да разгледа жалбата преди нейното предаване в НОРЖП;
 - ако жалбата е подадена във връзка с текущо наказателно производство, да се направи консултация със съответния разследващ орган и да се определи дали решението за разпределяне трябва да бъде взето след приключването на това производство;
 - предаване в полицията за медиация;
 - предаване в полицията за разследване; или
 - предаване на разследващо лице от НОРЖП.

6.3 Процедура по медиация

57. Оплакване, което професионалистът може да сметне за рутинно, може да предизвиква дълбока тревога у член на обществото. Начинът, по който се разглеждат такива жалби, може да окаже въздействие върху общественото доверие в полицията и в системата за жалби срещу полицията.
58. Полицейските служители обикновено разглеждат оплаквания по време на своите контакти с обществеността, без при това да има нужда от подаване на жалба. Това може да стане чрез обяснение, признаване на друга гледна точка или извинение. Когато относително неусложнено недоразумение или нарушаване на комуникацията между полицейски служител и член на обществото станат причина за жалба, може да не е необходимо полицията или НОРЖП да предприемат продължителни и скъпи разследвания. Нещо повече, малко вероятно е разследването да задоволи очакването на жалбоподателя за това неговата несложна жалба да бъде решена бързо, по прост и пряк начин. Следва да се предвиди разпоредба такива жалби да бъдат разрешавани чрез медиация или посредством по-малко официален механизъм.
59. Полицейският служител, на когото е възложено да работи по жалбата, определена като подходяща за медиация, трябва да предприеме мерки за събиране на информация за жалбата и за това как жалбоподателят и служителят, срещу когото е подадена жалбата, искат да се процедира, и, ако е необходимо, да определи медиатор.
60. Ето някои примери как с помощта на медиация може своевременно да се намери задоволително решение по жалба със съгласието на жалбоподателя и на служителя, срещу когото е подадена жалбата:
- с писмо до жалбоподателя от висш полицейски служител, в което по предизвиканото жалбата действие се дава обяснение и, ако е уместно, извинение;
 - със среща между жалбоподателя, посочен от него представител и висш полицейски служител;
 - с предложение за доброволна компенсация; или
 - с уреждане на среща между жалбоподателя и служителя, срещу когото е подадена жалбата, в присъствието на представители, ако е направено такова искане, свикана от висш полицейски служител или от независим медиатор.
61. Жалбоподателят трябва да може да оспори начина, по който неговата или нейната жалба е била разгледана или разрешена от полицията чрез медиация, като подаде обжалване пред НОРЖП.

6.4. Процедура по разследване

62. В допълнение към изискването, съгласно което жалби по членове 2 и 3 следва да се разследват в съответствие с петте принципа на ЕКПЧ за ефективно разследване на жалби срещу полицията, съдебната практика на Европейския съд по правата на човека също предлага полезни насоки за всички етапи на процедурата по жалби срещу полицията.

Независимост

63. Наличието на независим орган за разглеждане на жалби срещу полицията (НОРЖП) с всеобхватна отговорност за надзор над цялата система за жалби срещу полицията играе важна роля по отношение на принципа на независимост. Отговорността на NORЖП за регистриране и разпределяне по процедури за разглеждане на жалбата напълно съответства на очакването, че освен практическа независимост, е необходимо да бъде потвърдена и липса на институционални или йерархични връзки между разследващите лица и служителя, срещу когото е подадена жалбата¹⁸. Ще бъдат необходими точни критерии за определяне на служителя, отговарящ за разследването на жалбата, и на служителя, който ще води разследването.
64. Степента на тежест на жалба, определена въз основа на преживяното от жалбоподателя, последиците за служителя, срещу когото е подадена жалбата, и общественият интерес играят важна роля при определянето на лицето, което следва да отговаря за разследването.
65. При определяне коя организация, полицията или NORЖП, трябва да извърши разследването и да поеме по-голямата част от разходите за него, въпросът за материалните ресурси ще бъде вземан предвид.
66. Ето някои примери за организация на сътрудничеството между NORЖП и полицията в съответствие с принципа на независимост, степента на тежест на жалбата и последиците за управлението на ресурсите:
- NORЖП да отговаря за жалба, разглеждана от разследващи лица на NORЖП, която засяга членове 2 или 3 от ЕКПЧ¹⁹;
 - NORЖП да отговаря за жалба, чието разследване може да се осъществи от NORЖП или от разследващи лица от полицията, и която е свързана с въпрос, предполагащ наказателна отговорност;
 - NORЖП или полицията могат да отговорят за жалба, чието разследване може да се осъществи от NORЖП или от разследващи лица от полицията, и която е свързана с право или свобода по ЕКПЧ, с изключение на членове 2 и 3, или с въпрос, предполагащ дисциплинарна отговорност;
 - жалба с твърдения за лоша или неадекватна работа на полицията, ако е подходяща за разследване, да се възложи като отговорност на полицията и разследването да се извърши от разследващи лица от полицията;
 - NORЖП да отговаря за инцидент, регистриран при липса на жалба, чието разследване може да се проведе от NORЖП или от разследващи лица от полицията.

Адекватност

67. Принципът на адекватност е разработен, за да се гарантира, че разследванията по жалби срещу полицията са ефективни и могат да доведат до привличане на нарушителите под отговорност.

¹⁸ Вж. например *дело Ramsahai с/у Нидерландия* (Жалба № 52391/99), Решение от 15 май 2007 г., § 325.

¹⁹ Вж. например *дело Ramsahai с/у Нидерландия* (Жалба № 52391/99), Решение от 15 май 2007 г., §§ 337 - 340.

68. Спазването на върховенството на закона изисква разследванията по жалби за поведението на служител да се извършват в съответствие със същите процедури, включително гаранции за служителя, срещу когото е подадена жалбата, които се прилагат за член на обществото, заподозрян в неправомерни действия.
69. Изискванията за цялостно и задълбочено разследване на жалби срещу полицията включват:
- регистриране на пълно и точно заявление от жалбоподателя, обхващащо всички обстоятелства по неговата жалба²⁰;
 - полагане на разумни усилия за издирване на свидетели, включително членове на обществото²¹ и полицейски служители²², с цел получаване на пълни и точни заявления²³;
 - когато могат да възникнат въпроси, свързани с наказателна отговорност, разпитване на полицейските служители, обвинени или заподозрени в неправомерни действия, както се разпитват всички заподозрени, които имат право на гаранции за справедлив съдебен процес²⁴, т.е. недопускане те да разговарят със своите колеги, преди да дадат показанията си;
 - полагане на разумни усилия за осигуряване, събиране и анализиране на всички съдебно-медицински²⁵ и медицински доказателства²⁶;
 - провеждане на разследване на основание на обосновани подозрения, като не се пренебрегват доказателства в подкрепа на жалба²⁷ и не се приемат безкритично доказателства, по-специално свидетелски показания от полицейски служители²⁸, срещу жалба²⁹;
 - разглеждане на жалбите за дискриминация или злоупотреби от страна на полицията на основание раса³⁰, етнически произход, религия, убеждения, социален пол, полова идентичност, сексуална ориентация, увреждания, възраст или на всякакви други основания; и
 - предвид трудностите при доказване на дискриминация е необходимо разследващите лица допълнително и задълбочено да проучват всички факти, за да разкриват всякакви възможни основания за дискриминация³¹.

Оперативност

70. Принципът на оперативност подчертава необходимостта от своевременност, незабавно и експедитивно действие за справедливи и ефективни разследвания на жалби³². Всяко забавяне може да доведе до изгубване на важни доказателства и невъзможност за провеждане на адекватно разследване³³.
71. Ако разследването на жалба не бъде проведено срочно и по разумно експедитивен начин, това може да създаде впечатление за нежелание да се разследва или за тайно споразумение между разследващите лица и служителите за прикриване на

²⁰ Вж. например дело *Cobzaru c/y Румъния* (Жалба № 48254/99), Решение от 26 юли 2007 г., § 71.

²¹ Вж. например дело *Огнянова c/y България* (Жалба № 46317/99), Решение от 23 февруари 2006 г., § 110.

²² Вж. например дело *Великова c/y България* (Жалба № 41488/98), Решение от 18 май 2000 г., § 79.

²³ Вж. например дело *Асенов c/y България* (90/1997/874/1086), Решение от 28 октомври 1998 г., § 103.

²⁴ Вж. например дело *Ramsahai c/y Нидерландия* (Жалба № 52391/99), Решение от 15 май 2007 г., § 330.

²⁵ Вж. например дело *Ramsahai c/y Нидерландия* (Жалба № 52391/99), Решение от 15 май 2007 г., § 329.

²⁶ Вж. например дело *Aksoy c/y Турция* (100/1995/606/694), Решение от 18 декември 1996 г., § 56.

²⁷ Вж. например дело *Aydin c/y Турция* (57/1996/676/866), Решение от 25 септември 1997 г., § 98.

²⁸ Вж. например дело *Kaya c/y Турция* (158/1996/777/978), Решение от 19 февруари 1998 г., § 89.

²⁹ Вж. например дело *Cobzaru c/y Румъния* (Жалба № 48254/99), Решение от 26 юли 2007 г., § 72.

³⁰ Вж. например дело *Начова c/y България* (Жалби № 43577/98 и 43579/98), Решение от 6 юли 2005 г., §§ 162-168, и препоръката на Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността относно жалби за расова дискриминация *Обща политическа препоръка № 11 за борба с расизма и расовата дискриминация в рамките на полицейската дейност*, § 51.

³¹ Вж. например дело *Начова c/y България* (Жалби № 43577/98 и 43579/98), Решение от 6 юли 2005 г., §§ 160-164.

³² Вж. например дело *Огнянова c/y България* (Жалба № 46317/99), Решение от 23 февруари 2006 г., § 114.

³³ Вж. например дело *Aydin c/y Турция* (57/1996/676/866), Решение от 25 септември 1997 г., § 108.

неправомерните действия³⁴. Забавянето може да бъде несправедливо по отношение на служителя, срещу когото е подадена жалбата, и да представлява процесуална злоупотреба, която може да доведе до невъзможност за привличане на нарушителя под отговорност, независимо от съществуването на неопровержими доказателства срещу него³⁵.

72. Принципът на оперативност играе ключова роля за запазване на доверието във върховенството на закона и за спазване на основния принцип на полицейската дейност, съгласно който полицейските служители отговарят пред закона и са защитени от закона в целия процес на жалби срещу полицията.
73. Спазването на принципа на оперативност се осигурява чрез:
- навременно изпълнение на процедурите по уведомление, регистриране и разпределяне;
 - пълно сътрудничество между полицията и НОРЖП при разследване на жалби, по-специално с цел запазване на доказателствата след сериозни инциденти и когато полицейски служители са пристигнали на място преди разследващите лица от НОРЖП³⁶; и
 - своевременно провеждане на цялостно и задълбочено разследване и разглеждане на жалбата.

Обществен надзор

74. Целта на принципа на обществен надзор е да се постигне отчетност не само на теория, но и на практика. Необходимо е да се вземе под внимание поверителният и чувствителен характер на разследванията на жалби срещу полицията, така че необходимата степен на обществен надзор може да варира във всеки отделен случай³⁷.
75. Принципите на обществен надзор и на участие на пострадалия са тясно свързани. Трябва да съществува презумпция, че съдържанието на доклади и други документи ще бъде разкрито, по-специално пред жалбоподателя. Разкриването на съдържанието на документи, които обясняват причините за дадено решение, може да спомогне за разсейване на всякакво съмнение за безнаказаност при неправомерни полицейски действия³⁸. В някои случаи, например, след настъпила смърт или тежка телесна повреда по време на предварителния арест, може да е необходимо да се проведе публично изслушване пред съдебен служител³⁹ или публично изслушване по дисциплинарен въпрос в полицията.
76. Ако не получат достъп до доклади и документи след приключването на процедурата по жалбата, жалбоподателите могат да бъдат лишени от възможността да оспорят начина, по който тяхната жалба е била разгледана или разрешена⁴⁰.

Участие на пострадалия

77. Като осигурява участие на жалбоподателя в разследването, принципът на участие на пострадалия служи за гарантиране на неговите или нейните законни интереси в системата за жалби⁴¹. С оглед улесняване на участието на жалбоподателя, без да се накърняват интересите на служителя, срещу когото е подадена жалбата, НОРЖП или полицейският служител, отговорен за разглеждането на жалбата, трябва да поддържа

³⁴ Вж. например *дело Ramsahai c/y Нидерландия* (Жалба № 52391/99), Решение от 15 май 2007 г., § 330.

³⁵ Вж. например *дело Bati c/y Турция* (Жалби № 33097/96 и 57834/00), Решение от 3 юни 2004 г., § 147.

³⁶ Вж. например *дело Ramsahai c/y Нидерландия* (Жалба № 52391/99), Решение от 15 май 2007 г., § 338.

³⁷ Вж. например *дело Isayeva c/y Русия* (Жалби № 5794/00, 57948/00 и 57949/00), Решение от 24 февруари 2005 г., § 213.

³⁸ Вж. например *дело McKerr c/y Обединеното кралство* (Жалба № 28883/95), Решение от 4 май 2001 г., § 338.

³⁹ Вж. например *дело Edwards c/y Обединеното кралство* (Жалба № 46477/99), Решение от 14 март 2002 г., § 84.

⁴⁰ Вж. например *дело Ođur c/y Турция* (Жалба № 21594/93), Решение от 20 май 1999 г., § 92.

⁴¹ Вж. например *дело Güleç c/y Турция* (54/1997/838/1044), Решение от 27 юли 1998 г., § 82.

контакт с жалбоподателя. Жалбоподателят трябва да бъде консултиран и информиран за напредъка в хода на разглеждането на неговата жалба⁴².

78. Важно е принципът на участие на пострадалия да бъде съдържателен и ефективно прилаган, а не изпразнен от съдържание и риторичен. Интересите на жалбоподателя, който може да е бил травмиран от своя опит, да изпитва недоверие или да не разбира как работи системата за жалби срещу полицията, няма да бъдат защитени, ако съществуват трудности в неговото общуване с полицията или с НОРЖП по повод на неговата жалба. Необходимо е в течение на разглеждането на жалбата да се предоставя подкрепа и психологическа помощ за пострадалите, за да се помогне на травмираните жалбоподатели да превъзмогнат преживяното страдание. Жалбоподателите трябва да могат да се възползват от правни съвети и представителство, така че интересите им да бъдат ефективно защитени⁴³.
79. Спазването на принципа за участие на пострадалия, особено когато е осигурено правно представителство, дава на жалбоподателя възможност да следи хода на производството и да обжалва несправедливи и неефективни практики. Това също така осигурява по-голяма независимост, като гарантира, че интересите на жалбоподателя не са изместени на втори план спрямо тези на мощна полицейска служба.

6.5 . Разрешаване и преразглеждане

80. При изготвянето на окончателния доклад за разследването НОРЖП или отговорните разследващи лица от полицията трябва да направят независима и безпристрастна преценка за разрешаване на жалбата и за определяне дали тя е била подкрепена с доказателства. Ако жалбоподателят оспорва начина, по който неговата жалба е била разгледана, или резултата от нея, трябва да има право на обжалване пред НОРЖП, ако разследването е проведено от полицията, или на съдебен преглед, ако то е проведено от НОРЖП.
81. След разрешаването на жалба могат да бъдат възприети пет основни насоки на действие:
- без по-нататъшни действия;
 - образуване на наказателно производство срещу полицейски служител;
 - образуване на дисциплинарно производство срещу полицейски служител;
 - ръководството на полицията може да предприеме неофициални действия по отношение на полицейски служител; или
 - с оглед на направените изводи могат да бъдат внесени изменения в практиката на полицията.
- Жалбоподателят трябва да бъде уведомен писмено и устно за решението по неговата жалба.
82. Перспективата за завеждане на наказателно или дисциплинарно производство срещу полицейски служител, за когото има установени нарушения, е важна защита срещу безнаказаност на полицията⁴⁴ и е от основно значение за общественото доверие в системата за жалби срещу полицията⁴⁵. Полицейските служители могат да бъдат подведени под наказателна и дисциплинарна отговорност независимо от разследването на жалбите, а правата и гаранциите, с които те се ползват, са извън обхвата на настоящото становище. Това се основава на предположението, че служителите подлежат на стандартните процедури в наказателното правораздаване, включително се ползват от дължимите процесуални гаранции, и че дисциплината е отговорност на полицейската служба.

⁴² Вж. например *дело Edwards c/у Обединеното кралство* (Жалба № 46477/99), Решение от 14 март 2002 г., § 84.

⁴³ Вж. например препоръката на Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността относно жалби за расова дискриминация *Обща политическа препоръка № 11 за борба с расизма и расовата дискриминация в рамките на полицейската дейност*, § 51.

⁴⁴ *Стандарти на КПИ*, глава IX, § 31.

⁴⁵ Вж. например *дело Guja c/у Молдова* (Жалба № 14277/04), Решение от 12 февруари 2008 г., § 88.

83. Един от вариантите за водене на наказателни и дисциплинарни производства срещу полицейски служители във връзка с жалби срещу тях предвижда те да се водят в рамките на стандартното наказателно производство или на дисциплинарни полицейски процедури. Когато са налице доказателства, които могат да дадат основание за образуване на производство, НОРЖП следва да изпрати своя доклад за разследването до органа за наказателно преследване, който да вземе решение дали да образува наказателно производство, и до полицията, която да реши дали да образува дисциплинарно производство.
84. Прокуратурата и полицията трябва да вземат предвид препоръките, съдържащи се в доклада от разследването на жалбата, когато решават дали да образуват наказателни или дисциплинарни производства. Прокуратурата, полицията и НОРЖП трябва да представят мотиви за всички свои решения във връзка с наказателни и дисциплинарни производства, за които отговарят⁴⁶.
85. В някои държави членки съществуват опасения, че тесните работни взаимоотношения между полицията и прокуратурата в рамките на стандартното наказателно производство могат да засегнат независимостта и безпристрастността в практиката на наказателното преследване. Основната причина за безпокойство е свързана с това, че сътрудничеството между разследващите лица от полицията и юристите от прокуратурата може да накърни независимостта на прокуратурата при работа по дела срещу полицейски служители. С цел да се преодолее този проблем в някои правни системи са създадени специализирани органи за наказателно преследване със собствени следователи, които да разследват жалби срещу полицейски служители и да водят наказателни производства.
86. Този тип независима система за наказателно преследване на полицията може да се адаптира към система за жалби срещу полицията, функционираща под егидата на НОРЖП. По примера на някои европейски омбудсмански институции, които разполагат с правомощия да повдигат обвинения пред съда по своя инициатива, НОРЖП би могъл да получи подобни правомощия да повдига обвинения след приключване на своите разследвания по жалби. Разбира се, осъществимостта на такава мярка до голяма степен зависи от конституционните и правни системи във всяка държава членка. Ще е необходимо също така да се обърне специално внимание на наличието на гаранции, както и на защитата на правата на полицейските служители като подсъдими в наказателни производства.
87. От всички жалби могат да се извличат поуки. Дори и да бъде установено, че жалбоподателят не е имал основание за жалба, ще може да се научи нещо за състоянието на взаимоотношенията между полицията и общността. Статистическите и емпирични изследвания и анализи на жалбите са от основополагащо значение за демократичната и отговорна полицейска дейност. Един НОРЖП би бил в идеална позиция по местата, където се пресичат дейността на полицията и опитът на общността, и следователно, може да предостави на полицията и на обществеността информирани съвети за това как да се подобрят ефективността на дейността на полицията и взаимоотношенията между полицията и общността. Ако след приключване на жалба или след изследвания и анализи полицията или НОРЖП сметат за уместно да приложат на практика извлечените поуки, това трябва да се осъществи след консултация с другата страна.

⁴⁶ Вж. например *дело McKerr с/у Обединеното кралство* (Жалба № 28883/95), Решение от 4 май 2001 г., § 157.

За справка:

Комисар по правата на човека към Съвета на Европа (2007 г.), *There must be no impunity for police violence [Не бива да има безнаказаност за полицейско насилие]*, Гледна точка от 3 декември 2007 г., на разположение на www.commissioner.coe.int

Комисар по правата на човека към Съвета на Европа (2008 г.), *Доклад от работен семинар на експерти 'Police Complaints Mechanisms: Ensuring Independence and Effectiveness' [„Механизми за жалби срещу полицията: Осигуряване на независимост и ефективност“]*, CommDH(2008)16, на разположение на www.commissioner.coe.int

Съветът на Европа (2001 г.), *European Code of Police Ethics [Европейски кодекс по полицейска етика]*, Препоръка Rec (2001)10 на Комитета на министрите до държавите членки (приета от Комитета на министрите на 19 септември 2001 г. на 765-то заседание на представителите на министрите).

Съвет на Европа — Комитет за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото или унижително отношение или наказание (2006), *The CPT Standards: 'Substantive' sections of the CPT's General Reports [Стандарти на КПИ: „Съществени“ раздели от общите доклади на КПИ]*, CPT/Inf (2002) 1 - Rev. 2006

Съвет на Европа - Европейска комисия срещу расизма и нетолерантността (2007), *Recommendation no. 11: On Combating Racism and Racial Discrimination in Policing [Обща политическа препоръка № 11: Борба с расизма и расовата дискриминация в рамките на полицейската дейност]*

Съвет на Европа — Съвместна неофициална работна група за реформата в полицията и права на човека (2000), *Policing in a Democratic Society: Is your police service a human rights champion? [Полицейската мисия в демократично общество: Вашата полицейска служба защитава ли правата на човека?]*

Организация за сигурност и сътрудничество в Европа (2008), *Guidebook on Democratic Policing by the Senior Police advisor to the OSCE General Secretary [Ръководство по демократично осъществяване на полицейска дейност от висшия полицейски съветник до Генералния секретар на ОССЕ]*

Организация на обединените нации (1979), Резолюция 169 от 34 сесия на Общото събрание, 34/169. *Code of Conduct for Law Enforcement Officials [Кодекс за поведение на служителите на правопривагащи органи]*

Общо събрание на ООН (1993) *Principles relating to the status and functioning of national institutions for the protection and promotion of human rights (Paris Principles) [Принципи, отнасящи се до статута и функционирането на националните институции за защита и насърчаване на правата на човека (Парижки принципи)]*, приложени към Резолюция на Общото събрание на ООН относно националните институции за насърчаване и защита на правата на човека (A/RES/48/134, 85-то пленарно заседание от 20 декември 1993 г.)

Международни полицейски сили на ООН (1996), *Commissioner's Guidance for Democratic Policing in the Federation of Bosnia-Herzegovina [Насоки на Комисаря за демократична полицейска дейност във Федерация Босна и Херцеговина]*.